

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בשיחות, בנגלה ובחסידות

וישלה

י"ט כסלו

ג'ריון יב (שע)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושבע לבריאה

ב"ה עשי"ק וישלח ל"ט - כ' כסלו ה' תהא זו שנת משיח

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

מ נ ד ע ה ד

ל ק נ ט י ש י ח ו ת

ה בענין הקדים זכרים לנקבות
ט עוד בענין תנ"ל
יא ממו החילוק בין עבודת יצחק ועבודת יעקב
יב דנד קנת מארונה ועל"ז נקנה מקום המקדש לכל ישראל
יג ירושלים נקנה לכל ישראל
טו בעלות כללית נתבטל בחורבן בית ראשון
טז גר נאשה לענין פ' ביכורים נודני מע"ש
ז שאלה בביאור כ"ק אד"ש בענין חרפתי
ש י ח ו ת

יז ממו הפירוש של ויפגע "במקום"
תירנוץ על שאלת כ"ק אד"ש ש"פ ויצא בד"ה אסף אלקים -
יט את חרפתי
י עוד בתנ"ל
יז תירנוץ על שאלת כ"ק אד"ש בד"ה נחבק וינשק לו
כ עוד בתנ"ל
כב עוד בתנ"ל
כג עוד בתנ"ל
כג תירנוץ על שאלת כ"ק אד"ש ש"פ ויצא בונגע לרמב"ם -
ז בענין דינא דבר מצוא
כד בענין קפיצת הדרך דאליעזר הלנך בשנב
כה מה קודם קיבנוץ גלינת או בנין בית המקדש
כה הגולה אינו יוצא מעיר מקלטו לעולם
נ ג ל ה

ז הירנות בנטילת ידים כז
טלטול שבת לצורך מקומה מותר או אסור כז

ר מ ב ם

כח סדר הפיגס להרמב"ם (גליון)
הפרש בין זמן המנלה האמצעי הבין זמן קיבנוץ תלפח -
כח נחממה (גליון)
ל מיתו עבד כנעני
ל

עכו"ם שקנה עבד לא קנה גופו ישראל שקנה עבד קנה גופו ל

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

לב	לב, דאוצה שעיר
לב	תשובת המערכת ע"ז
לב	לב, ה גרתי
לג	לב, ו ויהי לי שור וחמור
לד	לב, ט המחנה האחת והכהו
לד	לב, י ואלקי אבי יצחק
לה	לב, יא כי במקלי
לה	לב, יב מיד אחי מיד עשו
לה	תשובת המערכת ע"ז
לה	לב, יח למי אתה ולמי אלה לפניך
לו	תשובה ע"ז
לו	לב, כג ואת אחד עשר ילדיו
לז	האם דינה רצתה להנשא לעשו
לח	הערת המערכת ע"ז
לט	לב, כג ואת י"א ילדיו
לט	לב, כה ויאבק אש
מ	לג, ב את רחל ואת יוסף אחרונים
מ	הערת המערכת ע"ז
מ	לג, טו ויאמר למה זה
מ	תשובת המערכת ע"ז
מא	לד, טו נאות לכם
מא	תשובת המערכת ע"ז
מב	רשימת ביאורי כ"ק אד"ש בפירש"י דפ' וישב

ה י ו ם י ו ם

מד הע' ללוח היום יום

מודעה

מפני ריכוזי העבודה במדור פש"מ - לעבור על ההערות וכו', ובפרט לאחר שדיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א שלא להסתפק להקשות קושיות אלא לעיין ולמצוא תירוצים - מודיעים אנו לכותבינו שיחיו למסור לנו הערותיהם בפשוטו של מקרא לא יאוחר מיום רביעי בצהרים. כל הערה במדור זה שיגיע אלינו לאחר זמן הנ"ל אין אנו אחראים שיודפס בקובץ.

ההערות וכו' שבשאר המדורים בלקו"ש ושיחות וכו' נא למסור לנו לא יאוחר מיום חמישי בצהרים.

בברכת

לשנה טובה בלימוד החסידות

ודרכי החסידות ..

תכתבו ותחתמו

/ המערכת /

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. נת' בלקו"ש פ' ויצא ש.ז. דהסדר הרגיל והמתאים הוא, שאדם מקדים אשתו לילדיו, ולפני זה מובן כל המקומות שהקדימו את הנשים לפני הבנים.

וזה שמצינו לגבי יעקב שהקדים את בניו לנשיו הפירוש הוא משום שבחיי והתעסקותו של יעקב הזכרים הם העיקר.

לפני"ז אינו מובן מדוע אצל יעקב גופא מצינו שהקדים את נשיו לפני בניו כגון:

1- ויצא ל, כה-ו: תנה את נשי ואת ילדי וגו'.

2- וישלח לב, כג - ויקח את שני נשיו גו' ואת אחד עשר ילדיו וגו'. וכן לגבי הנהגת שאר צדיקים, כגון משה-שמות ד, כ.

* * *

(ב) וכן צלה"ב בכללות הענין:

אם בחיי יעקב הזכרים הם העיקר מה הצורך להקדימם במקום בגשמיות לפני נשיו? הרי יכול להקדים את נשיו קודם, כסדר הבריאה, שיהי' ענין דכיבוד אם ועם כל זה, אצל יעקב במחשבתו ופעולותיו הזכרים הם העיקר, ומה בכך אם הזכרים קודם או לא?

* * *

ג) מה שנת' בסעי' ה', מהו החידוש לומר אצל עשו "הקדים נקבות לזכרים", עדיין לא מתורץ השאלה שהקשה בסעי' א' - מהו הקושיא בכתוב כאן שיש צורך להביא כאן ע"ד הנהגת עשו המסופרת לקמן בפ' וישלח? גם לפי הביאור בסעי' ה', ה' אפשר לדייק "הקדים נקבות לזכרים" בפ' וישלח ולא ה' צורך להביאו כאן בפ' ויצא?!

* * *

ד) בענין הנ"ל, שרש"י מחדש דהטעם מדוע עשו הקדים את נשיו הוא לא מפני שרצה לגרום לאביו נח"ר וכבוד, אלא מפני שהקדים נקבות לזכרים.

וזהו גופא צריך ביאור: מנלן לרש"י לחדש ענין זה?

וכן, צלה"ב, ע"ד שהקשיתי בס"ק ב' - אם הביאור "הקדים נקבות לזכרים" הוא משום שאצלו הנקבות הם העיקר,

במה זה שמקדים את הנקבות מסליע לו בתאנותו?*

ה) בסעי' ג' מציין לפסוק בוישלח לב, כג- ויקח את שתי נשיו וגו' ואת אחד עשר ילדיו, והרי מפורש שגם יעקב הקדים נשיו לילדיו, ורש"י אינו מעיר ע"ז כלום!

והנה בהתוועדות דש"פ וישלח תשמ"ב ביאר הטעם לסדר זה, משום שיעקב ה' מוכרח לעבור את מעבר יבק בלילה, שהוא זמן סכנה, לכן לא יכל יעקב להעביר לכל דאש את "ילדיו", ולהשאירם לבדם בלילה מעבר השני של הנהר, ולכן, לכל לראש העביר יעקב את נשיו ואת שתי שפחותיו, ואח"כ העביר גם "את אחד עשר ילדיו" - כך שכאשר ילדיו הגיעו לעבר השני של הנהר, לא נשארו לבדם, כי אמותיהם היו כבר שם.

ולכן אין רש"י מפרש כלום, כי בנדון זה מבין הבן חמש למקרא שיעקב ה' מוכרח להקדים את המבוגרים (נשיו ושפחותיו) לפני הקטנים (ילדיו), מפני הסכנה.

וצלה"ב מדוע לא הובא תירוץ זה בליקוט, ואולי הוא מפני שיש להקשות על תירוץ זה: דלפי ביאור זה, מה הועיל יעקב בתקנתו, הרי בזה שהעביר את נשיו לצד השני של הנהר. הרי ילדיו נשארו לבד בלילה, וזהו סכנה ג"כ.

ועוד: הרי מובן שליעקב ה' הון רכוש שכלל עבדים, וכפי שכתוב בפ' וישלח לב, ח - ויחץ את העם וכו' א"כ ה' יכול להעביר את ילדיו עם כמה עבדים לצד השני, שהם יגברו עליהם. ואח"כ להעביר את נשיו, ואולי מפני זה לא הובא תירוץ זה.

ויש להעיר מפני החזקוני בוישלח לב, כג - הקדים הנשים לילדים לפי שה' חס על בניו יותר מעל נשיו, ואם בא עשו להרוג יהרוג הנשים תחילה, אבל כשברח מבית לבן הקדים בנים לנשים, וכשירדוף אחריו לבן יפגע בבנותיו תחלה.

ואולי יש להוסיף לזה:

מכיון שיעקב ידע שאצל עשו הנקבות הם העיקר, אם כן בכדי לעורר רחמים של עשו שלא יתקיף את מחנה יעקב, העמיד את הנשים בתחילה, כדי שעשו יראה אותן ולא ירצה להורגם. (ראה לקו"ש חט"ו פ' וישלח א', ע' 260). (דהר"א אגב: יש לתקן הנדפס בסוף השיחה "משיחת ש"פ ויצא, וישלח תשמ"ג" וצריך להיות "תשמ"ב").

הרב מיכאל לוזניק
שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א
מיאמי פלארידא

ראה מש"כ בזה בגליון די"ג
ל"ד כסלו בתחילתו. המערכת

ב. * בהתוועדות ש"פ ויצא ש.ז. בלאר כ"ק אדמו"ר שליט"א לשון רש"י בד"ה אסף (ל כג) הכניסה במקום שלא תראה שמזה משמע שיש עדיין החרפה אלא שאינו נראה וע"ז ה"ל הביאור שמכיון שלא והשפחות היו להם יותר מכן אחד משא"כ רחל, אם כן עדיין יש חרפה אלא שאינו נראה מכיון שלדוגמא אם היא הולכת ברחוב רק עם בן אווד אין מזה ראי' שאין לה עוד בנים משא"כ כשהיא הולכת לגמרי בלי בנים ע"כ תוכן התירוץ.

ולכאורה מפירושו משמע שזה שרחל ה"ל לה חרפה לפני לידת יוסף (שע"ז היא אמרה אסף אלקים את חרפתי) הוא מצד עצם הענין שאין לה בנים, אבל לכאורה מרש"י לא משמע כן מפני שרש"י ד"ה חרפתי מביא שני פירושים מהי החרפה: פירוש ראשון שכיון שהיתה עקרה היו אומרים שתעלה לגורלו של עשו, והפירוש השני מאגדה שכשאין לה בנים אין לה במל' לתלות סרונה משא"כ כשיש לה בן, שמזה משמע שרש"י לא רצה לפרש שהחרפה היתה מצד עצם הענין שאין לה בנים כיון שזה לא חרפה כי זה מטבע העולם (וכמו שמפרש המ"כ על המדרש הנ"ל למה לא רצה לפרש כפשוטו שהחרפה היא מצד עצם הענין שאין לה בנים, מפני טעם הנ"ל) וא"כ לא מובן מהו התירוץ ע"ז שעדיין יש חרפה מכיון שללאה והשפחות היו להן יותר בנים והרי זה לא חרפה, והשני פירושים של החרפה שרש"י מביא בטלו כשנולד יוסף כיון שעכשיו לא תעלה לגורלו של עשיו מכיון שהיא לא עקרה וגם יש לה במל' לתלות הסרחון וא"כ מהו הביאור בלשון רש"י "הכניסה במקום שלא תראה".

הת' אברהם שמואל זאליאנץ
עד"ז שאל הת' מ"מ שטראקס. 770.

ג. * בנוגע לשאלת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות דש"פ ויצא ש.ז. בנוגע לרמב"ם בענין דינא דבר מיצרא בישראל ע"ה (לפי איך שהבנתי מההתוועדות).

דבמקום א' פוסק הרמב"ם שישראל ע"ה יש בו דינא דבר מיצרא, ויכול לסלק אפ"ל ת"ח שאינו בר מיצרא (הלכות שכנים פ"ב ה"ה).

ולאח"ז פוסק הרמב"ם "המוכר לעכו"ם משמתין אותו וכו' (בהלכה ז) והיינו שמלכתחילה אסור למכור לעכו"ם וכמובא הטעם ע"ז בגמ' (ב"ק קיד, א) "דאמרינן לי' ארבעית לי אריא אמצראי" (הרבעת לי ארי'ה במיצר שלי) שהגוי יכול להזיקו.

וע"ז נשאלה השאלה דכלאורה גם בנוגע לישראל ע"ה

(* שייך למזור שיחות

ישנו אותו חשש, שהרי הגדר של ת"ח זה אי' שאיננו משנה בדבורו ועוד. וכעת בזה שיש לו ע"ה בשכינותו יכול להזיקו ומדוע אמרינן דינא דבר מיצרא גם בע"ה?

ואפש"ל בזה: דהנה מוצאים אנו בזה ב' ענינים המנגדים זה לזה; מצד א' - המצוה ד"ועשית הישר והטוב". ומפני זה יש לע"ה דינא דבר מיצרא. ולאידך - ישנו היזק לת"ח מהשכן הע"ה.

ויש לברר הי מינייהו עדיפא טפי? מסתבר לומר שהמצוה ד"ועשית הישר והטוב" עדיפא טפי - והטעם: מפני שמצוה זו היא מצוה ברורה, משא"כ הזיקו של הת"ח איננו במציאות כ"כ, זהו היזק דק יותר שהע"ה משנה בדליבורו וכו', וע"ז יכול ח"ו להשפיע על הת"ח.

אבל בנכרי שאין למכור לו שדה בסמיכות לישראל - שם יותר ברי הזיקו, והרא"י ממ"ש בשו"ע ח"מ (סי' קע"ה בסמ"ע ס"ק ס"ט) "וסתם עכו"ם אנס הוא". ולכן אין למכור לו לכתחילה.

יתירה מזה: דאפילו בעכו"ם פעמים מצינו שמותר למכור לו קרקע בסמיכות לישראל - ופן שהישראל השכן אינו רוצה לקנות הבית כמובא בתוס' (ב"ב כא, א, ד"ה ולא לסופר ארמאי). וכן נפסק ברא"ש (ב"ב שם - אות י"א) ועוד.

ומזה מוכח שאפ"י בעכו"ם אי"ז ברי הזיקו ממש, דא"כ ה"י צ"ל הדין דלכו"ע אסור למכור לנכרי אף פעם, וכמו כל ההרחקות - שאסור לעשות כדי שלא יזיקו לחבירו - שבפרק לא יחפור. ואם בעכו"ם כן עאכו"כ בישראל שבודאי זה ספק היזק, ואין זה דוחה הציווי ד"ועשית הישר והטוב".

אלא שדבר זה שנוי במחלוקת - דהנה מצינו דע"ה שאפ"י כשישראל השכן עני, ואינו יכול ליקח הקרקע, אסור למכור לנכרי כיון שהישראל יכול ללבא לידי סכנה, דמאי חזית דמא דידך סומק טפי בריוח שלך. ועי"ז ימית ישראל חבירו. ודילמא דמא דידי' סומק טפי. וזהו דעת הר"מ מסרקשטה (הובא בשיטה מקובצת על ב"ק קי"ד א').

ויש לברר - מהי דעת הרמב"ם בזה?

ואולי אפשר להוכיח שדעת הרמב"ם היא כבתוס' והרא"ש דלעיל - וזהו ממ"ש לעיל בהלכות שכנים (פרק ו' הלכה יא) "וכן מי שיש לו בית בחצר השותפין לא ישכירנו. . . ולא למלמדי תינוקות של עכו"ם". והטעם בזה; מפני שמרבה עליהם הנכנסין והיוצאין, מובן מזה - דאילו לי טעם זה מותר להשכיר ביתו לעכו"ם, ולא אמרינן שברי הזיקו. וזהו באופן

שאלון הישראל רוצה לישכור הבית.

והגם דשם מדובר בשכירות, ואנן אסקינן במכר? מ"מ
התוס' בב"ב (שם) כותב בזה"ל: "ודוחק לחלק בין מכר
לשכירות".

עפ"י כ"ז מובן שדעת הרמב"ם שגם בעכו"ם שיש חשש דסתם
עכו"ם אנס הוא מ"מ אי"ז ברי היזיקו, ולכן פעמים מקילין
בזה, עאכו"כ בישראל שהחשש הוא - חשש רחוק ביותר.

הת' שאול משה אליטוב

- תות"ל 770 -

ד. בלקו"ש דשבת פ' ויצא (ש, ז), בקשר להפסוק (לא, יז)
"ויקם יעקב וישא את בניו ואת נשיו על הגמלים" - וברש"י:
"הקדים זכרים לנקבות ועשו הקדים נקבות לזכרים שנאמר
ויקח עשו את נשיו ואת בניו". שואל: א) מכיון שהקושיא
וסתירה מתעוררת בפ' וישלח (לו, ו) כשלומד הבן חמש אודות
הנהגתו של עשו בנידון זה, ה"ל צריך רש"י לחכות עם פירושו
עד פ' וישלח. ב) לכאורה אין בדברי רש"י הסברה בטעם השינוי
בין הכתובים הנ"ל, ג) גם ביעקב נאמר (וישלח לב, כג) "ויקח
את שתי נשיו ואת שתי שפחותיו ואת אחד עשר ילדיו", הרי
מפורש שגם יעקב הקדים נשיו לילדיו, ורש"י אינו מעיר
ע"ז כלום! ועוד. עיינן שם באריכות.

ומבאר שרש"י מתרץ כל זה בדיוק לשונו "הקדים זכרים
לנקבות ועשו הקדים לנקבות לזכרים", - דלכאורה אינו מובן,
מדוע לא נקט רש"י לישנא דקרא: "בניו . . נשיו", "נשיו .
בניו"? אלא שכוונתו בזה להדגיש, דזה שיעקב הקדים לקיחת
בניו הוא לא משום שבתור בניו (זרעו) החשיבם יותר מנשיו -
שהרי אדרבה: הסדר הרגיל והמתאים הוא - שאדם מקדים
אשתו לילדיו, הן מפני שאשתו ה"ה אמם, ובאה לפני בניו
(ומפני כבוד אשתו), והן - שאם יקדים אותם לפני אשתו, ה"ז
היפך ההדרכה בהנהגה של כיבוד אם - אלא מפני שהקדים זכרים
לנקבות, כי בחיי (והתעסקותו של) יעקב הזכרים הם העיקר,
וממשיך שם: וזהו הטעם שבכל הכתובים שמצינו בהם קדימת
הנשים להילדים לא פרש"י מאומה, כי אין בהם שאלה, שהרי

זהו ההנהגה המתאימה (להקדים האם להילדים כנ"ל); השאלה מתעוררת דוקא בפסוק דילן , , עיני"ש. ולסוף כותב: "כלומר: כשלומדים אודות הנהגת עשו "ויקח , , את נשיו ואת בניו ואת בנותיו", ה'י' מקום לומר, שהטעם שהקדים עשו נשיו לבניו ובנותיו הוא מפני שכלפי חץ העמיד פנים כאיש המתנהג בכבוד ובנימוס, וכפי שדייק בכיבוד אב, שלא לצער את אביו, ואדרבה, השתדל לגרום לו נח"ר וכבוד כו', וכן בעניננו, שכאשר לקח משפחתו עמו, התנהג בנימוס ובדרך ארץ והקדים את נשיו לבניו ובנותיו. ע"כ תוכן הביאור.

היוצא מזה: שמה שמצינו בכמה פסוקים גם שיעקב הקדים בניו לבנותיו וכו' אינו קושיא כי זהו ההנהגה המתאימה ע"פ תורה - אלא שבפסוק דילן מדגיש הפסוק שבחיי יעקב ה'י' הזכרים עיקר, משא"כ בחיי עשו ה'י' העיקר הנקבות, אבל בנוגע לקדימה דנשיו לבניו הרי זהו הדרך המתאים. ועפ"ז ה'י' גם אפשר לתרץ בנוגע למה שמצינו (שמות ד, ב) שכתוב "ויקח משה את אשתו ואת בניו וגו'" והרי דרך המתאימה הוא להקדים זכרים לנקבות, אלא שהפירוש הוא שהנהגה המתאימה הוא להקדים נשיו לבניו. ע"פ תורה.

אבל עיין בלקו"ש חכ"א ע' 352 שכותב שם (בנוגע לא' ששאל: בשמות כתוב "ויקח משה את אשתו - ואת בניו וגו'" והרי בויצא פירש"י עה"פ וישא את בניו ואת נשיו, שיעקב "הקדים זכרים לנקבות וכו'") וז"ל: בנו ה'י' קודם או בן ח' ימים - כדפירש"י (קודם למילתו) ואיך ה'י' יכול לשימו על החמור קודם שהיתה אשתו על החמור?! עכ"ל.

נמצא מזה שכשמצינו בפסוק אצל צדיק קדימה דנשיו לבניו צריכים ע"ז ביאור מיוחד, ובנדו"ד: מפני שבנו ה'י' קודם או בן ח' ימים - ומהליקוט משמע שאין צריכם ע"ז טעם שבנו ה'י' ח' ימים וכו', אלא שזהו אכן ההנהגה המתאימה ע"פ תורה. וראה הערה 22 לענין הטף.

הרב יצחק אחנה
- תושב השכונה -

ה. בלקו"ש פ' תולדות ש.ז. נת' בסעי' ד' מהחילוקים בין אהבה ליראה - ענינה של אהבה הוא קירוב האוהב אל הנאהב, באהבה מורגשת מציאות האוהב, שהוא נעשה קרוב, משא"כ יראה ענינה - שהאדם מתבטל ומאבד תוקפו ומציאותו כלפי זה שירא ממנו.

וממשיך לבאר: דוקא כשהאדם מבטל את עצמו (על ידי שמעורב בנפשו מדת היראה) הרי הוא מכשיר א"ע להיות כלי להתגלות אלקות שלמעלה ממדידה והגבלה.

ובסעי' ז' מבאר - דכיראה וביטול של יצחק מתגלה תגבורת החיות, הרחבות האמיתית דקדושה ולכן דוקא ביצחק מצינו ענין הברכה בריבוי, ש"לא מצינו ענין ברכות כאלה לא באברהם ולא ביעקב", בסעי' י'.

ויש להעיר מלקו"ש חט"ו ויוצא (ד) שמבאר דעבודת ה"צאן" שהתעסק יעקב, שהוא עבודת הבירורים, כי צאן הוא מלשון יציאה - "ארויסגיין" פון די ד' אמות של תורה פארנעמען זיך מיט עניני העולם צו מאכן פון זיי א דירה לו ית' בתחתונים.

און דוקא די עבודה ברענגט ארויס דעם אמת'ן ביטול פון א אידן צום אויבערשטן - די יציאה פון זיין מציאות, נוארום דאס איז אן עבודה וואס א איד טוט זי ניט צוליב זיך, צוליב זיין שלימות, און עלי', נאר בלויז כדי צו אויספירן דעם אויברשטנ'ס כוונה, לעשות לו ית' דירה בתח'.

וממשיך לבאר בסוף סעי' ה' דע"י עבודת יעקב המשיך "עצמות רצון המאציל" וואס איז העכער פון התחלקות וציור, און דערפאר האט זיין שר געקענט נחלף ווערן פון איין ציור צום צווייטן.

לפי זה, יוצא דביטול הכי נעלה נפעל לא על ידי מדת היראה, אלא ע"י עבודת "צאן", שהוא לעשות דירה בתחתונים.

וצלה"ב, מהו החילוק בין יצחק ליעקב, מדוע דוקא יצחק זכה לברכות מיוחדות, הרי יעקב ג"כ הגיע ל"עצמות רצון המאציל"?

וכן יש להעיר מלקו"ש פ' וירא תשמ"ה שמבאר מדת החסד דאברהם, שהי' באופן שהי' מוכן למסור נפשו בכדי להציל אחר, ומבאר באריכות איך שע"י מדת החסד שלו, הגיע לתכלית הביטול, שלכן זכו בני"י לשתי מצוות אפר פרה ועפר סוטה.

ו. בלקו"ש פ' חגי שרה מבאר בארוכה דבבעלות בני"י על ארץ ישראל ישנם שני פרטים: בעלות כללית - זה שכל הארץ שייכת לכלל ישראל, ובעלות פרטית - זה שכל אחד מישראל יש לו חלק פרטי בארץ. השייך (רק) אליו, ובעלות הכללית באה בפועל ע"י כיבוד הארץ ע"י יהושע, שע"י"ז נקנית כללות א"י לכלל ישראל, ובעלות הפרטית נעשית ע"י ישיבה וחזקה, ומבאר דשבועת אברהם לבני חת שאין בני"י יורשים את עיר היבוסי הוא רק לגבי בעלות הפרטית, ולא בשייכות להבעלות כללית של בני"י, ולכן בזמן יהושע לא היו יכולים לכבוש את עיר היבוסי מצד שבועת אברהם, כיון דאז ה"י הכיבוש צ"ל בשביל בעלות פרטית של בני"י, אבל בזמנו של דוד שהוצרך מקום זה בשביל ביהמ"ק שזהו בשביל כלל ישראל, זה לא נכלל כלל בשבועת אברהם, ולכן ה"י יכֹּלֵל לכבוש את עיר היבוסי, אלא דמ"מ כיון דהשבועה התקיימה עכ"פ לענין בעלות פרטית, לכן כדי לצאת ידי השבועה קנתה את עיר היבוסי לישראל בכתב עולם לאחוזת עולם.

והנה ביומא יב, א, איתא דלמ"ד דירושלים לא נתחלקה לשבטים אין ירושלים מטמאה בנגעים דאי"ז "אחוזתכם", אמר ר' יהודא אני לא שמעתי אלא מקום המקדש בלבד, ומבאר דר' יהודא סב"ל דירושלים נתחלקה לשבטים והוה אחוזתכם, ומ"מ מקום המקדש לא, וכתב רש"י בד"ה אלא מקום המקדש בלבד וז"ל: שכשקנה דוד את הגורן מארונה היבוסי גבה הכסף מכל שבת ושבת כדאמרינן בספרי ובשחיטת קדשים (זבחים קטז, ב) עכ"ל, והיינו דע"י"ז נקנה מקום המקדש לכל ישראל. ועי' בתוס' הרא"ש שם שהקשה על פירש"י וז"ל: ומה שפירש"י שדוד גבה מכל שבת ושבת ונתן הדמים לארונה היבוסי וקנה ממנו הגורן. הא ליתא דהא ארונה היבוסי לא ה"י לו חלק בארץ ואעפ"י שלא כבשו עדיין העיר, כבר הפיל יהושע את כל הארץ בנחלה לכל שבת, והוכסף שנתן לו לסלק תרעומתו שעדיין לא כבשה. ובשביל זה לא הופקעה הנחלה מן השבט? וי"ל נהי דמתחילה נתחלקה לשבטים, מ"מ לאחר שנבחר המקום לבנות עליו בית הבחירה ה"י לכולם, כדאמרינן במדרש שלא חלקו דנשנה של יריחו והניחנה למי שיהי' בחלקו ביהמ"ק בנוי. עכ"ל.

היינו דהרא"ש מקשה על רש"י דהן אמת שדוד גבה מכל שבת נשבת ונתן לארונה, מ"מ לא נעשה ע"י"ז מקום המקדש שלהם, כיון דבאמת לא ה"י ארונה הבעלים. על מקום זה, אלא שה"י של השבט, ובעינין שאותו השבט יקנה המקום לכלל

ישראל ולא ארונה, ולכן פ' הרא"ש דע"ז שנתנו לאותו שבט דושנה של יריחו הקנה אותו השבט מקום המקדש לכלל ישראל, וע'י גם בתוס' ישיננים שם שכ"ב.

אבל מרש"י מוכח דסב"ל דבזה גופא שדוד גבה מכל שבט ונתן לארונה, הנה ע"ז לבד נקנה מקום המקדש לכלל ישראל, ולא הוצרכו לשלם לאותו השבט בשביל קנינם.

וע'י בשו"ת בית יצחק או"ח סי' כ"ח שכתב דלהיבוסיים ה'י רק קנין פירות במקום זה, ולהשבט ה'י קנין הגוף, וקנינם של ישראל במה שגבה דוד למקום זה ה'י רק קנין פירות עי"ש, אבל לפי מה שביאר הגר"ז (כדלקמן) בגדר הקנין שצריך להיות לכל ישראל במקום המקדש, צריך לומר דגם קנין הגוף היתה של כל ישראל.

ולפי הביאור שבהשיחה אולי אפשר לבאר שיטת רש"י, דהן אמת דסב"ל למ"ד זה דירושלים נתחלקה לשבטים, ומקום המקדש ה'י נחלתם של שבט מסויים וכו' אבל מ"מ כיון דלדינא ה'י אסור להם לנחול בפועל מקום זה, מצד שבועת אברהם, וכפל שנת' דלגבי בעלות פרטית על מקום זה היתה השבועה בתוקפה, וכל האפשריות לנחול מקום זה הוא רק כשהוא בשביל כלל ישראל, לכן לא הוצרכו לשלם לאותו השבט עבור קנין המקום כי בלא"כ הקנו זה לכלל ישראל, כיון שבשבילם לבד לא היתה שום אפשריות שינחלו מקום זה (כעין זה נהנה וזה לא חסר), ושילמו לארונה בכדי לקנות ממנו בעלותו הפרטית, וכיון דבקנין זה השתתפו כל ישראל, נמצא דנקנה לכלל ישראל.

ומה שמצינו בפועל דנתנו להם דושנה של יריחו, (וראה גם ברש"י פ' בהעלותך י, לב) ע"ז כתב בההערות שם על התוס' הרא"ש באמרי מבשר, דאפשר דרש"י מפרש זה באופן אחר, וכפ'י רכנו הלל בספרי פ' ראה עי"ש, ועכ"פ מוכח דדעת רש"י ביומא דזה אינו נוגע לקנינם של ישראל במקום המקדש, ולכן לא הזביר זה כלל שם.

ולמ"ד דלא נתחלקה לשבטים פשוט דהבעלות הכללית ה'י של כלל ישראל, ולבעלת הפרטית גבה דוד מכל שבט, בכדי דגם זה יהי' של כלל ישראל.

* * *

(ב) כמה שמבואר בהערה 65 דבפרקי דר"א מבואר דדוד גבה מכל שבט ושבט וקנה כל עיר היבוסית מארונה אף שבפשות הכתובים משמע שקנה רק מקום המקדש עי"ש (ועי' גם רד"ק

יהושע טו, סב: "ואח"כ קנה דוד את עיר היבוס לישראל בממכר זהב כו"ל).

יש להעיר דלדעת רש"י הנ"ל יוצא מפורש שקנה רק מקום המקדש, דזהו הטעם דרק מקום המקדש הוא של כל ישראל לפי ר' יהודא, ולכן אמר אני לא שמעתי אלא מקום המקדש, ולפי רש"י הרי הרי הקנין רק ע"י קניית דוד מארונה כנ"ל, ואי נימא שקנה גם כל העיר, למה סב"ל לר' יהודא דזהו רק במקום המקדש.

ואפשר לבאר זה עפ"י מ"ש הגרי"ז ביומא שם דהפלוגתא אם ירושלים נתחלקה לשבטים או לא תלוי לפי מה דאיתא בספרי פ' ראה על הפסוק (יב, ה) "כיאם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטים", כתוב אחד אומר "באחד שבטיך" וכתוב אחד אומר "מכל שבטיך", בית הבחירה משבט אחד הכסף מכל השבטים, עוד מתרץ בספרי ד"באחד שבטיך" זה שילה "מכל שבטיך" זה ירושלים עי"ש. וביאר הגרי"ז דהני תרי שינויי דספרי שינויא קמא הוא אליבא דר' יהודא דאומר דירושלים נתחלקה לשבטים, ולדידי' קאי מכל שבטים על הכסף, אבל המקום ה' משבט אחד, ואידך שינויא הוא אליבא דרבנן דאמרי דירושלים לא נתחלקה לשבטים, ולדידהו מ"ש מכל שבטים קאי על מקום המקדש, וקרא דאחד שבטיך קאי על שילה שהי' בחלקו של יוסף, ומבאר דלר' יהודא שנתחלקה לשבטים, א"כ בעיקר חלוקת א"י ירושלים נתחלקה ליהודא ובנימין, ורק נאמר דין שהכסף יהי' מכל ישראל, וזהו לא משום עצם מעשה החלוקה בחלוקת א"י, אלא משום דין הכללי דבעינן במזבח וכלי שרת וכו' משל ציבור וכדאיתא במנחות דף כ"ב, וברמב"ם הל' כלי המקדש פ"ח ה"ו, היינו דעיקר דין זה הוא שהמקדש וכליו יהיו משל ציבור משל כל ישראל וכך הוא הכשירן. אבל רבנן סב"ל דבכל שבטים זו ירושלים נאמר דבעינן שמקום ביהב"ח יהי' שיך לכל השבטים בעיקר חלוקת א"י, ואין דין זה שיך לדיני ממונות שישראל יקנו זה, ועפ"י"ז ביאר דברי התוס' בבב"ק פב, ב, דמה שקנו ישראל שיך רק בנוגע למקום המקדש, דרק בזה יש דין שצריך להיות משל ציבור, אבל לא שיך לומר זה גם על ירושלים שצריך להיות משל ציבור. עי"ש בארובה.

ולפי דברינו מובן דהא דגבת דוד מכל שבט ושבת וקנה עבור ישראל, ה"ז שיך רק בנוגע למקום המקדש בלבד, דרק שם יש דין דבעינן שיהי' משל ציבור, ועפ"י"ז מבואר גם דעת רש"י הנ"ל דקנין דוד מארונה פעל קנין לכל ישראל במקום המקדש, וזהו טעמו של ר' יהודא דאמר אני לא שמעתי אלא מקום המקדש בלבד, כיון דסב"ל דקנינו של דוד שיך רק על

בכורים שם פסק דאשה אינה קוראה שאינה יכולה לומר "אשר נתת לי", ואילו בהל' מעשר שני לא הזכיר דאשה אינה מתודה, ומשמע שמתודה, נמצא דדינו של הגר הוא היפוך מבאשה, דגר בביכורים קורא ומע"ש לא, ואשה בביכורים אינה קוראה ובמע"ש מתודה? (ועי' הפרדס שנה י"ז חוברת ג', וקובץ חידושי תורה להגרמ"ס בתחילתו).

ואולי אפ"ל דבהערה 57 מבואר דגר יש לו ירושה פרטית מצד שהוא בנו של אברהם אבינו, אבל אינו בגדר בעלות הכללית של אי"י עיני"ש. וי"ל דבאשה הוא להיפוך דיש לה בעלות כללית מצד היותה חלק מכלל ישראל, אבל לפועל לא קיבלו בעלות פרטית בא"י.

והנה בפ' ביכורים (דברים כו, י) הקריאה היא "הארץ אשר נתת לי" וזהו בעלות פרטית, וכן מ"ש בפסוק ג' "כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו" דלחת לנו הוא ל' עתיד, (כמ"ש בהגהת מל"מ בשם הכפות תמרים) י"ל שאומר שבא לא"י (ע"י כיבוש) שהוא ארץ שאח"כ יקבל בו בעלות פרטית, והמדובר כאן הוא אודות בעלות פרטית, וזה שייך אצל גר כנ"ל, (וכמ"ש בההערה דלע"ל יטלו גרים) משא"כ באשה דלא שייך אצלה בעלות פרטית אינה קוראה, אבל בוידוי מעשר כתוב (שם טו) וברך את עמך ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו וגו', ואפ"ל דכאן מיירי רק אודות בעלות הכללית של כל ישראל, ולכן אשה מתודה כיון שהיא נכללת בזה כנ"ל, משא"כ גר אינו נכלל בזה, רק בירושה פרטית, ואכתי יל"ע בזה.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ש ל ח ו ת

ז. בהתוועדות דש"פ ויצא (ש.ז.) ביאר כ"ק אדי"ש על הפסוק (כח, יא) "ויפגע במקום" מעתיק רש"י את התיבות "ויפגע במקום" ומפרש: "לא הזכיר הכתוב באיזה מקום, אלא במקום הנזכר במקום אחר, הוא הר המור"י, שנאמר בו וירא את המקום מרחוק". וע"ז הזכיר השאלה מכיון שרש"י רק מפרש תיבת "במקום" למה מעתיק גם תיבת "ויפגע", והוסיף ע"ז: שהשאלה היא לא רק מדוע מעתיק רש"י תיבת "ויפגע" אלא יתירה מזה - שבגלל העתקת תיבת "ויפגע", מקדים את הפירוש ד"ויפגע במקום" לפירוש תיבות "ויפגע" בד"ה שלאח"ז:

כשרש"י חוזר וכופל תיבה נסווימת בד"ה בפ"ע, מפני שמבאר הן את כללות הענין והן את הפירוש הפרטי דתיבה זו, וכיו"ב - יש מקום לשקו"ט מי קודם למי, ובנדו"ד, אילו ה'י בד"ה הראשון פירוש גם בתיבת "ויפגע", אין להקשות מדוע מפרש תחילה "ויפגע במקום", ואח"כ תיבת "ויפגע" בפ"ע; אמנם, מכיון שבד"ה ראשון מבאר רש"י רק תיבת "במקום" ואינו מבאר מאומה בתיבת "ויפגע" - ה'י צריך להפוך את הסדר, היינו, לפרש תחילה תיבת "ויפגע", ואח"כ תיבת "במקום", באיזה מקום?!

וע"ז ביאר: שכאשר רש"י מפרש ש"במקום" הוא ה"מקום הנזכר במקום אחר. הר המור"ל, שנאמר בו וירא את המקום מרחוק" - שואל הבן חמש למקרא, לשם מה צריכים לחפש ראיות ממקום אחר כאשר הדבר מפורש בכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", "יצא ללכת לחרן". ותיכף ומיד - ויפגע במקום כלומר, המקום שפוגעים בו ביציאה מבאר שבע ללכת לחרן? ולכן, מעתיק רש"י גם תיבת "ויפגע" ומפרש, "לא הזכיר הכתוב איזה מקום" שאף שנאמר בכתוב "ויפגע במקום" המקום שפוגעים בו ביציאה מבאר שבע, הרי עדיין לא ברור איזה מקום בדיוק, מכיון שישנם כמה מקומות שהם בסמיכות לבאר שבע, וענין זה למדים מ"מקום הנזכר במקום אחר. הר המור"ל, שנאמר כי ירא את המקום מרחוק".

יממשיך שעפ"ז מתורצת שאלה נוספת מהי ההוכחה שבמקום קאי על... המור"ל שנקרא מקום, הרי הלשון "המקום" מצינו גם בנוגע לחברון, "אל המקום אשר עמד שם את פני ה'", ועד"ז בנוגע לעוד מקומות, אלא שמכיון שצריך להיות מקום (שהוא א) בסמיכות לבאר שבע, ב) ובכיוון לחרן.

ואם ישאל הבן חמש שהר המור"ל רחוק מבאר שבע - הרי (נוסף לכך שלכל לראש יש לברר מהו המרחק המדוייק כו') רש"י ממשיך שקפצה לו הארץ. ע"כ תוכן הביאור, ועיין בהנחה הנ"ל סעיף יח ואילך.

ולא זכיתי להבין שהרי אם כהמתורץ שאע"פ שיכול להיות שהר המור"ל הנא רחוק מבאר שבע אינו קושיא מכיון שה'י "קפיצת הדרך", חוזר השאלה הראשונה לקדמותו שיש עוד מקומות שנקראים "במקום" כמו חברון "אל המקום אשר עמד שם את פני ה'" ועוד. ומכיון שה'י קפיצת הדרך, מהי ההוכחה לרש"י עפפ"מ שהמקום שפגש הוא הר המור"ל, בו בשעה שיכול להיות גם חברון וכו'. ויש לעיין בזה.

הת' יצחק שאנאוויטש
- תלמיד ב"שיבה -

ח, בנוגע לשאלת כ"ק אדמו"ר שליט"א - בהתוועדות דש"פ ויצא ש.ז. ברש"י עה"פ "אסף אלקים את חרפתי". ומפרש רש"י בזה"ל:

הכניסה במקום שלא תראה, וכן "אסף חרפתנו" (ישעי' ד, א). "ולא יאסף הביתה" (שמות ט, יט). "אספו נגהם" (יואל ד, טו) "וירחק לא יאסף" (ישעי' ס"ו, כ') "לא ימט". וע"כ נשאלה השאלה - לשם מה לרש"י להביא ד' ראיות ומה ההוספה בכ"א מהפסוקים.

והנה לפני שבאים לבאר את עצם הענין יש לבאר גם הסדר בפסוקים, מדוע מביא פסוק מישעי' לפני פסוק משמות? ועד"ז מישעי' גופא מביא ב' פסוקים א' בתחילה וא' לבסוף?

ואולי אפשר"ל בזה - דהנה בנוגע לרחל דכתיב "אסף אלקים את חרפתי" נזכרים ב' הדברים "אסיפה" גבי "חרפה" שהפ' שה' כנס החרפה במקום שלא תראה.

וע"כ מביא כראי' ראשונה מישעי' ד' "אסף חרפתינו", שנזכר ה'ל' אסיפה גבי חרפה.

ואחר שהביא רש"י דוגמא שאסיפה שייך גבי חרפה, מביא כמה פסוקים המוכיחים ש"אסיפה" היא מלשון "כניסה", כמ"ש בשמות "ולא יאסוף הביתה" שלא יכניס לבית, ושם מדובר אודות הכנסת אדם ובהמה מחמת הברד, ולכן מביא רש"י הוכחה זו בתחילה כיון שמדבר באסיפה גבי אדם (גם).

ואח"כ מביא שלשון זה קאי גם בנוגע לכוכבים "שאספו נגהם" הכניסו אורם שמפסיקים להאיר, ומביא הוכחה זו לפני ההוכחה מישעי' ס' הגם שישעי' בא לפני יואל? מפני שביואל דכתיב "אספו נגהם" זה בדוגמת החרפה שמדבר בענין שליל.

משא"כ בישעי' כו "וירחק לא יאסוף" מדבר בענין חיובי שהירח תאיר תמיד ולא יכנוס ה' אותה שלא להאיר ח"ו. וע"כ אי"ז נוגע כ"כ לענין דידן שמדבר כינוס ואסיפה גבי חרפה.

(דרך אגב: יש לציין שבמקראות גדולות ובכ"מ שמציין המקור של הפסוק "אספו נגהם" מציין מיואל ד, וי"ל דבאמת נמצא פסוק כזה ביואל פרק ב' פסוק י').

היוצא מכ"ז שלב' פסוקים הראשונים ישנה שליכות מיוחדת לעניננו, ולב' פסוקים האחרונים ישנה שליכות רחוקה יותר.

ולפלא שברשב"ם וברמב"ן ובאבן עזרא מצינו שהביאו פסוקים שונים מאשר הפסוקים דרש"י, ועיין בקורקונדנצ'י

שמביא ריבוי פסוקים בשורש "אסף", ועדיין צ"ב בכל זה.

ואולי יש להוסיף בזה שבפשטות אסיפה הוא מלשון איספה וקיבוץ ביחד וע"ז קשה לרש"י שא"כ יהי' החרפה גדולה וגם איך שייך לשון אסיפה (וכלי'נוס) על חרפה ולכן מפרש שהיא מל' כניסה למקום שלא תראה: והנה על ראי' הא' קצת קשה דכפסוק שם מדובר אודות שמע שנים שיבקשו מאדם א' שיתחתן עמהן "אסף חרפתנו", ועדיין נוכל לומר בדוחק עכ"פ ששם הכוונה ג"כ לקבוץ כולם ביחד ולהנשא להם, ולכן מביא שאר הראיות אף ששם אינו מדובר אודות "חרפה" אבל בכולם מוכח יותר לומר שהפיל' שמה הוא כלינוס ולא קיבוץ.

הת' שאול משה אליטוב
- תות"ל 770 -

ט. בנוגע להשאלה בפירש"י בפרשת ויצא בד"ה ויחבק, ובד"ה וינשק לו (כט, יג).

שבד"ה הראשון אין רש"י מעתיק תיבת "לו", ובד"ה השני מעתיק תיבת: "לו".

אולי הי' אפשר לתרץ בדרך אפשר על כל פנים:

מקורו של רש"י הוא מבראשית רבה. ועיין שם במתנות כהונה וז"ל: ודייק מדהוה לי' למכתב ויחבקהו וינשקהו וכתיב ויחבק לו וינשק לו משמע לו להנאתו ועצמו ומלת לו שם על לבן. עכ"ל.

ואם נביח שרש"י גם כן לומד על דרך זה * יהי' מובן ד"ה השני, ששם מעתיק רש"י תיבת: "לו",

אבל עוד אינו מובן למה אין רש"י מעתיק תיבת: "לו" בד"ה הראשון.

ולתרץ זה יש להקדים:

גם בן חמש דואה שכששני אנשים האוהבים זה את זה נפגשים לאחר שלא ראו זה את זה זמן ארוך וכו', מתבטא אהבתם בזה שמנשקים זה את זה.

ולפעמים אם האהבה שביניהם הוא ביותר, או הזמן שלא ראו זה את זה הי' ארוך ביותר.

מתבטא אהבתם בשעה שנפגשים, גם בזה, שמחבקים זה את זה זה נוסף לזה שמנשקים זה את זה.

* אין כל משמעות שרש"י ילמוד ככה.

והיינו, שזה שמנשקים זה לזה הוא דבר הרגיל יותר * .
משא"כ, שנוסף להנשיקה יהיו גם מחבקים זה את זה תלוי
זה בגודל אהבתם ובריכות הזמן שלא ראו זה את זה וכו' וכו' .
ואולי לפי זה ה' אפשר לתרץ למה לא העתיק רש"י תיבת:
"לו" בד"ה: ויחבק, והוא:

שלאחר שרש"י פירש בד"ה: וירץ לקראתו: כסבור ממון
הוא טעון וכו', דהיינו שריצת לבן ליעקב לא ה' מצד אהבתו
הגדולה אליו, רק בשביל ממון אם כן, אינו מובן להבין חמש
למקרא למה חבק לבן את יעקב, וכי ה' אוהב אותו כל כך?
מילא מה שנשק אותו יכולים לומר שזה ה' רק לפנים,
ולא נשקו בכל לבו וכו', וה' זה רק להראות לו איזה סימן
של אהבה, שהרי סוף סוף ה' קרוב שלו, ועוד ה' מצפה
שיעקב יתן לו ממון.

אבל למה גם חבק אותו.

במלים אחרים:

השאלה בד"ה ויחבק הוא לא ממה שכתוב: "לו" (כמו
שלומד המתנות כהונה), שלפירש"י אין צריכים לזה.

רק מזה גופא שנאמר: ויחבק, נתעורר תיכף השאלה: למה?

משא"כ בד"ה (השני): וינשק לו.

זה שנאמר וינשק יכולים לתרץ כנ"ל ומה שאינו מובן
הוא רק למה נאמר "לו" ולא נאמר: וינשקהו (כמו שלומד המתנות
כהנה).

אבל צריך עיון האם זה שנאמר וינשק לו, ולא וינשקהו
הוא קושיא בפשוטו של מקרא. אי"כ למה לא מקשה רש"י קושיא
זו גופא גם על ויחבק "לו".

ועוד, הרי גם בפרשת תולדות (כז, כז) נאמר: וישק
וישק לו גו'.. וכן על דרך זה בפרשת שמות (ד, כ): . . וישק
לו.

ואם זה קושיא בפשוטו של מקרא, למה אין רש"י מתרץ
זה שם.

הרב וו. ראזענבלום

- תושב השכונה -

* הא מני"ל? אולי איפכא?

המערכת

י. בנוגע להשאלה שהזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א ויצא כט, יג עה"פ ויחבק לו, וינשק לו מדוע בד"ה ויחבק לא מעתיק רש"י תיבת לו משא"כ בד"ה וינשק שמעתיק גם תיבת לו.

(ולהעיר שברש"י עה"ת שעוועל הביא שבדפוס ראשון דרש"י ליחא פל'הדי"ה השני וינשק לו).

ואולי י"ל בפשטות דשאני ויחבק לו מוינשק לו לפירש"י בויחבק פירש וזלה"ק "כשלא ראה עמו כלום אמר שמא זהובים הביא והנם בחיקו" ע"כ. וענין זה הוא דבר המצוי שא' יניח זהובים בחקו משא"כ זה שוינשק לו מפרש וזלה"ק "אמר שמא מרגליות הביא והם כפיו הרי אין דרך בני אדם כלל להביא מרגליות כפיו, ולכן בנוגע לויחבק לא העתיק רש"י תיבת לו כי לא ה"ל זה ענין מיוחד דוקא אצל יעקב משא"כ בוינשק מביא גם לו שחיפוש מרגליות בפיו הרי"ז רק לו - ליעקב כשלא ה"ל לזהובים בחיקו.

(אבל קצת קשה למה בד"ה וינשק לו רש"י לא מפרש כשלא הרגיש אמר שמא מרגליות וכו' ע"ד רש"י ד"ה ויחבק דמפרש כשלא ראה עמו כלום וכו'. ועיין תורת שלמה שמביא כעין זה).

(ולמה נכתב ב' פעמים לו "ויחבק לו, וינשק לו" דהו"ל ויחבק וינשק לו שמום מזה גופא למדים שלא ה"ל כאן חיבוק ונשיק יחד בהמשך אחד, אלא כ"א ה"ל ענין בפע' מתחלה דיחבק (לו) אמר שמא זהובים הביא וכו'. ואח"כ חיפוש עוד בפיו אמר שמא מרגליות. . . והם בפיו)

ואולי י"ל עוד גופא הוכחתי רש"י דלא ה"ל כאן חיבוק ונישוק כתוצאה מאהבה דא"כ הו"ל לכתוב ויחבקו וינשקו עדמ"ש בפרשתינו לג, ד בחיבוק וינשוק מעשיו ליעקב.

ואולי י"ל בזה עוד דהנה ה"ל חיבוק לא מצינו ע"ע ולכן מספיק רש"י להעתיק בפירושו תיבה "ויחבק" (משא"כ אם בפסוק ה"ל נכתב ויחבקו ה"ל נשמע לשון של אהבה כנ"ל) והתיבה לו צריך להיות בפסוק לפחות פעם א', משא"כ בד"ה וינשק כיון שלשון נישוק כבר נכתב בתורה לדוגמא וישק : לרחל ויצא כט, יא לא היתה נמשעת שזה ה"ל מצד המרגליות יב. מעתיק תיבה לו שהיא מיותרת וממנה נשמעים שהיא היתה מצד המרגליות.

ויל"ע גם בהלשון וינשק ולא וישק ע"ד וישק יעקב לרחל.

הת' אהרן לייב לייך
- תלמיד בישיבה -

יא. בנוגע לשאלת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות דש"פ ויצא ש.ז. ברש"י ד"ה ויש . . . ויחבק לו. יש להעיר א) שלא ה"ל לרא"ם את הגירסא שלפנינו: וינשק לו, אמר וכו' "כי הו-מביא פירוש זה מהמדרש וכותב: "אבל רש"י לא הביאו וכו'". ב) אבל לפי הגירסא שלפנינו צריך עדיין ביאור. וביותר דיוק נראה שיש שני שינויים בתוכן פירושי רש"י (לבד מההקדמה הכללית: "כשלא ראה עמו כלום"). שבד"ה "ויחבק" כותב: "אמר שמא זהובים הביא והנם בחיקו", ובד"ה "וינשק לו" כותב: "אמר שמא מרגליות הביא והם בפיו". תוכן משמעות המילה "הנה" דיועה, וברש"י בפרשת העקדה כותב "הנני . . . לשון זימון", "והנה איל, מוכן ה"ל וכו'". ז.א. שרש"י מפרש שלבן חיפש בהדרגא קודם כל חיפש במקום שהדברים יותר מזומנים ומוכנים, בחיקו, וחיפש דברים שמחביאים במקום כזה, זהובים, ואח"כ חיפש במקום שהדברים יותר מוסתרים, בפה, ושם חיפש דברים שמחביאים אותם יותר, מרגליות (ועיין גור ארי').

ואולי אפשר לומר שבקשר לזה מביא רש"י את המילה "לו" בפעם השני, כי לכאורה קשה בפסוק, למה כתוב פעמים "לו", ה"ל מספיק לכתוב "ויחבק וינשק לו" לכן מסביר רש"י שהפעם השני' שכתוב "לו" (שפעם אחת כתוב מצד עצם משמעות הדברים ורק השני' מיותרת לו שכוונת התורה לומר לנו שלבן התאמץ וחיפש אף במקום שאינו מזומן ואינו ממוי לאחרים, שם הוא חיפש דברים יותר יקרים, מרגליות,

ועוד אפשר לומר שה"ל קשה לרש"י שאילה אחרת בפסוק למה התורה מספרת את כל המקומות שלבן חיפש שם דברים יקרים, ודאי שכיון שרק זה היתה כוונתו, ולכן רץ, ואח"כ חיפש דברים טמונים, ולכן חיבק (עיין רא"ם), כמו כן חיפש, לא רק במקום אחד אלא בכל המקומות. ועל זה בא רש"י ואומר שהיו דרגות בחיפוש כנ"ל, ורמז לזה בספוק עצמו (עע"פ שאינו ראי'), במה שכתוב פעמים "לו", ולכן רש"י מעתיק גם את המילה לו בפעם השני'.

הת' רפאל שווב

- תות"ל 770 -

ס. בנוגע להשאלה שהזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתוועדות ש"פ ויצא, פרק כ"ט פסוק י"ג, נראה לומר דפשוטו של מקרא מובן ש"חב לו וינשק לו" מורה על חיבוק וינשק ליעקב מתוך אהבתו. אבל רש"י מסביר שכוונתו לחפש זהובים. ובזה יש ב' דרגות. ויחבק ה' "משא . . . הנם בחיקו" - זאת אומרת לא כגופו ממש. ולכָן החיבוק לו ה"ל "לו" - לא מצד אהבה. ואפ"ל לא לחיפוש בגופו של יעקב. משא"כ "וינשק לו" - גם

כאן אין "לו" בכוונה מצד יעקב עצמו, ומ"מ ה' הנשיקה "לו" לגופו של יעקב, והמטרה ה' (ג"כ) למצוא מרגליות.

הת' מנחם שילינגרטן
- תות"ל 770 -

ס. בהתוועדות דש"פ ויצא מתרץ כ"ק אד"ש על השאלה שהוקשה בהתוועדות דש"פ חיל"ש בענין קפיצת הדרך דאליעזר דכתיב (בראשית כד, מב) ואבא היום ופירש"י היום יצאתי והיום באתי, ומתרץ שבאמת ה' לאליעזר קפיצת הדרך אפילו בחזירתו לחברון. ומביא את זה מהתרגום יונתן בן עוזיאל, שם ס"א, וז"ל והיכמא דאתקטעא ליה ארחא במיזליה לפדן ארם היכדו איתקטעה ליה במיתנניה דביומא חד אזיל וביומא חד תב.

בנוגע הטעם שהיה צריך קפיצת הדרך כשהלך לחרון כבר ביאר כ"ק אד"ש ב' טעמים לזה בלקו"ש ח"א ע' 34-35, והטעם שצריכים קפיצת הדרך כשחוזרים הוא אולי אפשר לומר כדמפרש הפ' יונתן וז"ל כמו שנקפצה לו הארץ בהילוכו לפ"א כך קפצה לו הארץ בכואו מפ"א מפני שלא יתייחד העבד עם הנערה ובו ביום הלך ישב. עד ובתורה שלמה מבא"ר שסתם עבדים חשודים הם. (ובמדרש הגדול עה"פ וז"ל תאנא בשש שעות ביום יצא העבד מחרון ובשביל שלא יתייחד עמה בלילה קפצה לו הדרך ויגיע לחברון בשלש שעות וכו'). ומוכן מזה שלא ה' חשש ביחוד במשך השלש שעות שהולכים שהחשש הוא רק בלילה ולא ביום) ולכן היו צריכים קפיצת הדרך דוקא.

אבל מ"מ קשה הלא ה' אנשים עמו ופירש"י (כד, מב) גם אתה גם לרבות אנשים שעמו, ועוד דדהלא כתיב ותקם רבקה ונערו תיה (לשון רבים לכה"פ ב' נערים) ואם היו שם ג' נשים ועוד אנשים

עם אליעזר למה יה' חשש ביחוד שלפיכך ה' הנס דקפיצת הדרך.

וה"ל בד"א לפי מה שפירש הרמב"ן עה"פ וז"ל טעם ויקח העבד את רבקה וילך לספר בזריזותו כי אחרי צאתו מן העיר ותלכנה הל הנשים אחריו לקח העבד רבקה עמו לא תפרד ממנו ולשמרה בדרך מכל מכושול. ואפ"ל שאע"פ שהיו שם אנשים ונשים אחרים עפ"ז יש נתינת מקום חשש יחוד ולכן ה' הנס דקפיצת הדרך בכדי לבוא בעוד יום, (ולא יה' חשש יחוד).

הת' בנימין פורטה
- תלמיד הישיבה -

יג. ב'משיחת ש"פ חיי שרה תשמ"ז ס"ה: המתחיל מזמור קכ"ו הוא 'בשוב ה' את שיבת ציון' - קיבוץ גלויות: והתחלת מזמור קכ"ז הוא 'ה' גו' לבנה בית' - בנין בית המקדש.

וסדר המזמורים (שגם סדר בתורה הוא תורה והוראה) - קיבוץ כל ישראל (קיבוץ גלויות) לפני בנין בית המקדש - כמו שה' במשכן (שבו מתחיל הציווי "ועשו לי מקדש") ובביהמ"ק הראשון וגם בנוגע לעת"ל הוא בהתאם לדעת המדרש "שאין ירושלים נבנית עד שיתכנסו הגלויות".

ואף שבנוגע להלכה יש לפאורה פס"ד ברור דהרמב"ם (ובמילא - כולל נושאי כליו) "לבנה מקדש במקומו (ואח"כ) יקבץ נדחי ישראל".

ובהערה 36 (על תיבת "לכאורה"): "כי ל"ל דהרמב"ם בספרו (הלכות הלכות) פס"ד סדר המוכרח ע"פ הלכה בכל אופן, משא"כ הסדר שיהי' רק אם אכשור דרי ויהי' כלו כל הקיצין לגמרי. שאז לבנה ביהמ"ק מלכתחילה בתכלית השלימות (ע"י כל ישראל וכשכל יושבי' עלי', וכו')".

ולהעיר משיחת ש"פ חיל"ש תשמ"ז (הנחה בלה"ק ע' ח קט) מאתחיל שלכן: "סדר ההגיל הוא - שתק"ש (בנין ביהמ"ק) הוא לאחרי תפלת שחרית (קיבוץ גלויות).

ושם ע' ט: "ואעפ"כ בגלל שהי' אז מצב מיוחד - שינה אדה"ז את הסדר, ולכל לראש תקע בשופר ורק לאח"ז התפלל תפלת שחרית - בנין ביהמ"ק לפני קיבוץ גלויות.

והנה הסדר בתהלים הוא בתחילה עבודה עם עצמו - "קיבוץ גלויות". ואח"כ לפעול בעולם - בנין ביהמ"ק, וברוב הזמנים כן הוא הסדר".

והוא הפוך מהנ"ל וצ"ע.

הת' יוסף יצחק קעלער

- תות"ל 770 -

יד. בהתוועדות דש"פ וירא וש"פ חיל שרה (וראה גם הערות וביאורים גליון י"א). נתבארו דברי הרמב"ם ש"הגולה אינו יוצא מעיר מקלטו לעולם, אפ"ל כל ישראל צריכים לתשועתו כיואב בן צרוי' אינו יוצא משום וכו'". שהביאור למה אינו יוצא להציל עוד נפש, והרי פקוח נפשות דוחה כל התורה כולה, דמכיון שכשיוצא נעשה "גברא קטילא" א"א שיצליח בהצלת נפשות מבמלחמה, ולכן אסרה לו התורה לצאת, עיל"ש בארוכה.

ולכאו צריך ביאור:

דהנה מסופר במלכים א (ב, ה-ו) שדוד ציוה את שלמה בנו לפני מיתתו שיהרוג את יואב בן צרוי, על אשר הרג את "שני שרי צבאות ישראל לאבנר בן נר ולעמשא בן יתר . . . וישם דמי מלחמה בשלום" (היינו שלא היו נלחמים נגדו והרגם בדעת עצמו בלי שדוד ידע) (וראה רד"ק שם: שהוא חייב מיתה!)

והנה ברמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"ו הל' דו"ה פסק רז"ל: "ויש הורג בשגגה ותהי' השגגה קרובה לזדון . . . ודינו שאינו גולה מפני שעוונו חמור אין גלות מכפרת לו ואין ערי מקלט קולטות אותו . . . לפיכך אם מצאו גואל הדם בכל מקום והרגו פטור, ומה יעשה זה ישב וישמור עצמו מגואל הדם. וכן כל הרצחנים שהרגו בעד אחר או בלא התראה וכיוצא בהן אם הרגן גואל הדם אין להם דמים לא יהי' אלו חמורים מההורג בלא כוונה".

ונראה לומר שהריגת יואב בן צרוי נכלל בפס"ד הנ"ל ברמב"ם דמפשטות הכתובים לא היו שם עדים והתראה, דאל"כ היו צריכים להרגו בב"ד (ולהעיר מרד"י מ"א, ב, ו) וגם לא הרגם בשגגה שיחוייב גלות, ובודאי שאם גואל הדם הלי' הורגו אין לו דמים,

וא"כ יוקשה איך המשיך יואב בן צרוי להיות ראש הצבא לבנ"י לכו"כ שנים לאח"ז (ראה ש"ב ח, טז י, ז ועוד) דהרי הלי' בגדר של גברא קטילא" ולפי דברי כ"ק אד"ש מן שמיא גליא" שהוא לא יוכל להציל את בני"י?*

הרב חיים פרוס
- בוטון מאס. -

* כבר נתבאר במענת כ"ק אדמו"ר שליט"א דרק כאן כמה שגילתה התורה שהוא לא יצא קמי שמיא גליא שאינו יכול להציל אבל אי"ז צריך להיות גם בשאר מקומות ועוד דכאן לא הלי' גמר דין עליו שהוא רוצח ובמילא עפ"י תורה עדיין אין עליו דין ורצח, משא"כ דכל גולה ה"ז לאתר בני"ד, וענד דעי' בסנהדרין מט, א דמשמע דיואב נתחייב מיתה מצד מורד במלכות ולא מצד הריגתם ועי' בתוס שם ד"ה מאי.

נ ג ל ה

טו. (א) מה שהביא הרב בפסקי הסיידור בהל' נטילת ידיים בבוקר שידקדק שלא ליגע בידו הנטולה בלחלוחית המים שעל פי הכלי שנטמאה בנגיעת היד שאינו נטולה עי"ש,

ויש לעיין אמאיל' און העולם נזהרין בזה.

ונ"ל לישב דאפשר לומר דאחר נטילה הראשונה בדיעבד שאין לו מים אחרים הדין הוא שמותר אפ"ל לברך על נט"י עי"ש בפסקי הרב וכו' אי"כ י"ל דאחר פעם הראשון אינו לדקדק אפ"ל יגע הגם שצריך נט"י ג"כ.

וראיתי בספר קצות השלחן ס"ו ב' סעי' ד' בבדי השלחן ס"ק יד, ולכן יש נוהגין לתקן כמה ידות להכלי שנוטלין ממנה ובכל פעם אוחד ביד שעוד לא נתלחחה וצ"ע מנהג העולם.

עוד י"א כיון דלא מברכין ברכת ענט"י בבוקר בשעת נטילה.

ע"י אשל אברהם הובא בהערות שאם הכלי לח איך צריכין לדקדק לקנח אוזן הכלי.

ויש לעיין מהו המנהג.

* * *

יז. (ב) שו"ע תרב הלכות שבת ס"ז ש"ח, סעי' מ' כירה שנשמטה אחת מירכותיה הייבנו הרגל, אסור לטלטלה לצורך גופה גזירה שמא יחזור לה הרגל וכו'.

ויש לדייק מלשון לצורך גופה דלצורך מקומה מותר ר' תהלה לדוד.

נמביאור הלכה שם משמע דגם לצורך מקומה אסור.

ויש להסביר שו"ע תרב, נבזה יהא מתורץ ג"כ עוד קושיא.

די"ל דכל גזירה שמא יתקע הוא דוקא אם משתמש בהחפץ גזרינן שמא יבקע אבל לצורך מקומה דאינו משתמש בהחפץ לא ה"ל גזירה שמא יתקע דמטלטל הק לצורך מקומה.

נמצא עוד נ"מ להלכה למעשה לשו"ע תרב דגם הירך יהא מותר דרק הספסל שמשמש יש גזירה אבל הירך י"ל דלא ה"ל גזירה.

ובזה מיושב אמאי בדלתות הכלים לא ה"ל גזירה דאינו

משתמש בהדלת ולא הלי' גזירה.

נמצא לשו"ע הרב א) יש חידוש לצריך מקומה מותר, ב) דגם ורק הוא מותר קצותי הרבה ועוד חזון למועד.

הרב דוד יהודה לייבל וויליגער
- ראש הכולל תורה ודעת -

ר מ ב " ם

טז. בקובץ ש"ט כתבתי שיש סתירה בין תשובות הרמב"ם סי' קכ"ו (הוצאת בלאו) ובין פיה"מ יומא פ"ב מ"א בענין הוצאת האצבעות לפייס. שוב ראיתי בספר שיח יצחק למס' יומא פי' אחר בשיטת רבינו. והוא דהבריא מוציא שתי אצבעות מפורדות ומונים לו שתיים, והחולה שקשה לו להפריד אצבעותיו מוציא שתי אצבעות מחוברות ואין מונין לו אלא אחד, וזהו פירוש הברייתא ויחידים מוציאין שתיים ואין מונין להם אלא אחת פי' יחידים היינו חולים שאינם עומדים בשורה (או במעגל). ואשר ע"ז שוב יש לומר ששלשתם פירש רבינו בזמנים שונים ודו"ק. וה' יאיר עיננו בתורתו, כביאת משיח צדקנו בב"א.

הרב יהודה קעלער
- מח"ס צורת הבית -

יז. בגליון שסט כותב הת' י. ל. ק. בביאור שיטת הרמב"ם בהל' קידוש החודש, שהמולד האמצעי המדויק איננו כט יב תשצ"ג אלא כ"ט י"ב תשצ"ב ומשהו, ומביא מהפירוש להל' קדוש החודש פ"ו ה"ג שלפי חכמי האצטגנינים על דעת בטלמיוס הוא כ"ט י"ב תשצ"ב.

דבריו אלו אינם נכונים כלל. הטעם שאצל בטלמיוס המולד האמצעי הוא כט י"ב תשצ"ב הוא כמפורש בדברי הפירוש "לפי שזה היום אצלו חלוק לס' חלקים" והחלק הזה חלוק לס' שניות. א"כ יוצא ששביה שלו היא 7.2, חלקים שלנו, ואם היה מוסיף בחשבון מולד האמצעי שלו עוד שניה הלי' זה אצלנו יותר מתשצ"ט חלקים. לכן כתב שהוא כ"ט יום ל"א חלק מששים ביום ונ' שניות מששים בחלק, שהם כ"ט י"ב תשצ"ב שלנו ופורתא לא דק.

ואם אמנם אמת הדבר שלפי החשבון שברמב"ם פי"ב ופי"ד, אורך המולד האמצעי הוא כ"ט י"ב 792.8 חלקים, וכ"ה לפי

דעת התוכנים בזמנינו - כ"ט ל"ב 792,84, אך מה שקישר זאת
אם מנין השטרות ועם בן מאיר אין אלו אלא דברי נביאות.
ומ"ש שהוא כ"ט ל"ב תשצ"ג פחות 0.75 - לפי חשבון, שחילק
את הזמן מתחלת מנין השטרות עד זמן העיקר של הרמב"ם
בזמן ההפרש, צ"ל כ"ט ל"ב תשצ"ג פחות 0.077, אך כבר נתבאר
שאיך לזה שום קשר עם מנין השטרות ועם בן מאיר ואינו מתאים
עם החשבון שברמב"ם פ"ב ופ"ד שהוא כ"ט ל"ב 792,8 (ולא כ"ט
ל"ב 792,923).

ולענין מה שכתבתי בגליון שסז, שההפרש בין זמן
המולד האמצעי ובין זמן קיבוץ הירח והחמה במהלכם האמצעי
הוא שעות אחת 306 חלקים, בין בשנת העיקר של הרמב"ם ובין
בולד בהר"ד ובמולד וי"ד - לפי הנ"ל יהי' ההפרש במולד
וי"ד בכעשר שעות, היינו בתחלת ליל ז' 26 חלקים בו והחשבון
בכל האמור לעיל מבואר ופשוט.

והנה, בענין זה שלפי חכמי התכונה אורך המולד הוא
קצת פחות מכ"ט ל"ב תשצ"ג, כבר האריכו בספר קורות חשבון
העבור להרצ"ה יפה ובשו"ת בני ציון להר"ד שפירא ח"ב
סי' א. ורצה ליישב הדברים ע"פ המצאת אביו שאורך המולד
הולך ומתקצר ובשעת בריאת העולם ה"י כ"י ל"ב תשצ"ג
בדיוק. אמנם ההיפך הוא האמת, שלפ"ד חכמי התכונה אורך
המולד הולך ומתארך וכעבור שנים רבות יהי' כ"ט ל"ב תשצ"ג
בדיוק. ומש"ש שענין הפחת נתגלה התוכנים האחרונים, כבר
נתבאר שהוא מפורש בחשבונות הרמב"ם פ"ב ופ"ד.

הרב שלום דובער לויך
--עורך קובץ יגדיל תורה -

יח. רמב"ם הל' עבדים (פ"ט ה"ב) : "וכן מוכר ("אחד משאר האומות" בניו ובנותיו שנאמר מהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם אשר הולידו כו' . . . כעבד כנעני לכל דבר". ובכס"מ: ומ"ש וכן מוכר כו' מבואר בכתוב (בהר כה, מה) .

וע"ז העיר במנחת יחינוך (מצוה שמז) : והכ"מ לא הראה מקומו וכתב דמבואר בכתוב מהם תקנו וממשפחתם כו' , והוא קצת חידוש דהר"מ לכתוב דין בעצמו מה שלא נתבאר בש"ס או באיזה ברייתא - כו' וגוף הדבר צ"ע שהתורה נתן רשות לב"נ על בניו ובנותיו, אך בודאי מצא כן הר"מ ביאזה -- מקום הנעלם מאתנו .

ויש לציין שנמצא מקור לדברי הרמב"ם בביאור הגר"א ליורה דעה ס"ל רסז אות לג (ששם ס"ז העתיק המחבר לשון הרמב"ם) הוא כותב כמ"ש בתורה וממשפחתם אם הולידו כו' . רמב"ם, ובת"כ מהם תקנו בניכם ובנותיהם כו' הם עצמם מנין תל איש הולידו כו' .

והוא בתו"כ פ' בהר (פרשה ו' ברייתא ד) שמביא לשון הפסוק שם וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו - ומפרש "בניהם ובנותיהם". ונראה שדייק כן מלשון הכתוב מבני התושב התושבים כי באם מדובר במוכר עצמו הול"ל מהתושבים (הם עצמם), וע"כ מפרש שהכוונה לבני התושבים הנמכרים ע"י הוהיהם.

(ויש לציין שרש"י בפ"ל עה"ת דרך אחרת בזה, שהוא מפרש מבני התושבים שבא ללמד שאם אחד משאר משפחת הארץ בא על כנענית הבן הולך אחר האב - מותר לקנותו בעבד", וע"כ מפרש, מהם תקנו. אותם תקנו" מפני דמשמע ואם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו שיקנו הבנים מן התושבים . . . ולפיכך פ"ל דאין ר"ל שקנו מהם מן האבות, אלא מהם כמו אותם תקנו שיקנו הם עצמם" (גור אריה לפירש"י שם))

ובענין הנ"ל תמוהים קצת דברי המקנה בגמ' קדושין (ז.ב.) שכותב על ענין הנ"ל: וצ"ל זיהינו שקונה את הבן מאביו כמשמעות הכתוב וממשפחתם אשר הולידו בארצכם מהם תקנו עבד ואמה, ואומר שיקנה אותו בזה שנותן הכסף לאביו ובזה נקנה לו העבד (- הבן) דהא ודאי שאין האב יכול למכור את בנו אלא שהוא מוכר א"ע בכסף שקיבל אביו .

ולהעיר מלקו"ש חכ"ב ע' 152. ס"ד.

* * *

(ב) שם פ"ט ה"ה "עכו"ם שקנה עכו"ם לעבדות לא קנה גופו

ואין לו בו אלא מעשה ידיו, אעפ"כ אם מכרו לישראל גופו קנוי לישראל".

המקורות להלכה זו:

עכו"ם שקנה . . מעשה ידיו" יבמות מה, ב ושם אמר רב חמא בר גוריא וכו' (כנ"ל פ"ח הי"ט) מ"ט עובד כוכבים גופא לא קני ליה.

"אעפ"כ . . גופו קנוי לישראל" - לפי הראשון בכסף משנה "אם העכו"ם מכר עצמו לישראל הרי גופו קנוי לישראל" הכ"מ עצמו מצוין מקורו "כדאמרינן בגמרא (שם מו, א) אתם קונים מהם".

הכס"מ מפרש עוד פירוש "ויותר נ"ל . . אם בא העכו"ם הקונה הזה ומכרו לישראל הרי גופו קנוי לישראל אחר שיטבילצו לשם עבדות" ולא צוין מקורו. אמנם בבית יוסף יו"ד סי' רסז (כב, ב ד"ה ומשמע) כותב "ומשמע לי דהיינו מדאמר שמואל (שם מו, א) אהא דרב חמא בר גוריא וצריך לתקפו במים ואם איתא דאכתי לא מיקניא גופיה לא הועיל שמואל בתקנתו אלא לאותו פעם בלבד . . אלא ודאי דכיון שטבל לשם עבדות נקנה גופו לישראל . . ועוד דפריק רב אחא (שם) וכו'" ראה שם בפנים.

ובביאור דין זה כותב הב"י שם, דהוי כאילו מכר הוא עצמו גופו לישראל דקני ליה גופיה לישראל.

ויש לציין למאירי יבמות שם "שנעשה הענין כאילו כבשו במלחמה" (ראה רמב"ם פ"ט הי"ד ובכס"מ).

הרב זלמן בערנשטיין
- ירושלים עיה"ק -

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

ט. עה"פ (לב, ד) וישלח יעקב וגו' ארצה שעיר וגו'.
 מעתיקודש"י התיבות "ארצה שעיר" ומפרש: לארץ שעיר כל תיבה
 וכו'. למה רש"י צריך לכפול פירושו הלא כבר נמצא כמה פעמים
 לפנ"ז. למשל: בפרשה הקודמת ויצא (כח, י) "וילך חחנה".
 וכן בפרשת לך לך (יד י') והנשאים הרה נסו". ועוד כמה
 מקומות?

הת' מרדכי אוזן
 - תות"ל 770 -
 ועד"ז הקשה הת' דובער לברטוב

ת ש ו ב ת ה מ ע ר כ ת

כ. אולי כאן הייתי חושב דאין הכוונה לארץ שעיר, דא"כ
 ה"ל לי' לכתוב שעירה אלא שהייתי מתרגם "ארצה" מל' רצה
 או רצון כמו "ותרצני מרצה רוצה וכדו' לכך מפרש רש"י
 דלא כנ"ל, ודוחק. ועוד כי פה כתוב כבר למי שלח יעקב
 המלאכים: לעשו וא"כ הייתי יכול לפרש ארצה שעיר כנ"ל שמה
 ובפרט שמה נוגע לנו לאיפה שלח מאחר שהיו מלאכים ממש בטח
 שידעו איך למצוא עשו. ע"כ.

ס. וישלח ל"ב פסוק ה' עם לכן גרתי ומפרש רש"י על המלים
 גרתי: לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר אינך כדאי לשנוא אותי
 על ברכות אביך שברכני הוה גביר לאחיך שהרי לא נתקיימה בך.
 וכו'.

ולכאורה צריך להבין טענת יעקב שאינך כדאי לשנוא
 אותי שהרי לא נתקיימה, א) הרי יצחק לכאורה לא נתן זמן
 קצוב למתי יתקיימו הברכות ובאם עזיין לא נתקיימו הרי
 למחר כן יתקיימו.

וכן עד"ז בפסוק ו' ויהי לי שור וחמור: אבא אמר
 לי מטל השמים ומשמני הארץ זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ
 ואפשר להקשות כנ"ל באם לא נתקיימו עדיין יתקיימו למחר ב)
 ועוד הרי לא ה"ל לו אפשרות שיתקיים ברכה זו שהרי ה"ל
 בחוץ לארץ ועכשיו כשיחזור לביתו לא"י יהי' אפשרות שיהי'
 לו משמני הארץ וכו'.

ג) ועוד צריך להבין איך ה"ל יכול יעקב לטעון טענת

ועוד כנ"ל.

* * *

פרק לב פסוק יא מעתיק "כי במקלי" ומפרש לא ה' עמי
לא כסף ולא זהב ולא מקנה אלא מקלי לבדו. ומדרש אגדה
נתן מקלו בירדן ונבקע הירדן (עכ"ל).

וצלה"ב מדוע מביא גם המדרש אגדה,

ואולי ל"ל - משום דלפני הא' ה' לו לכתוב כי עם
מקלי ולא במקלי, (וכמו שכותב רש"י לא ה' עמי לא כסף
וכו', אלא מקלי ולכן הביא המדרש ששם מובן בפשטות במקלי
הפני' ע"י מקלי, וכן נבקע הירדן ע"י מקלו, ודו"ק.

ויותר נ"ל שלפני הא' קשה מהו עברתי את הירדן הזה.
והו"ל באתי לחרון וכיו"ב ולכן פ"י שבקע הירדן. ושניהם אמת
(שכן לפני' פ"י רש"י בפסוק י"א שאליפז לקח הכל).

וכן מצאתי בגו"א הובא בלקו"ש חט"ו שיחת וישלח ב'

הערה 6.

* * *

פרק ל"ב פסוק י"ב מעתיק "מיד אחי מיד עשיו" ומפרש
מיד אחי שאין נוהג עמי כאח אלא כעשיו הרשע" וצלה"ב הרי
לפני' פסוק ז' באנו אל אחיך אל עשיו, ופ"י שעלית אומר
אחיך וכו' עי"ש. פ"י כן, מהייתור, אמנם כאן מובן מעצמם
למה כפל מיד אחי מיד עשו. לכאור' לא ה' צריך לפרש.
הת' ברוך מרדכי זלצמן
- תלמיד בנייבה -

ת ש ו ב ת ה מ ע ר כ ת

כד. דקשה לו לרש"י בשלמא במלאכים אמרו באנו אל "אחיך"
שהלית אומר (יעקב) אחי הוא אבל אנחנו (המלאכים) רואים
שהוא עשו משא"כ כאן שיעקב בעצמו מדבר ואיך קורא לו גם
"אחי" וגם "עשו" שהם ב' הפכים ולכן מפרש רש"י שיעקב
הדגיש עד כמה הוא נצרך לעזר מה' כי יש לו אויב שהוא אחיו
ואינו מתנהג כאחיו ועל אויב כזה קשה מאד להנצל ממנו. ע"כ.

כה. עה"פ (לב, יח) ויצו וגו' למי אתה וגו' ולמי אלה
לפניך. מעתיק רש"י התיבות "למי אתה" ומפרש: שלמי אתה
מי שולחך וכו'. ואח"כ מעתיק "ולמי אלה לפניך" ומפרש:
ואלה שלפניך של מי הם וכו' למ"ד משתמשת בראש התיבה במקום
של וכו'. למה רש"י צריך לכפול פירושו ב' פעמים ולא
מסתפק לפרש זה הק בפעם הראשונה והבן חמש למקרא יבין בפעם

שנ' לאור הפירוש הראשון ש"ולמ"י היינו ושל מי?

ועוד הכלל שרש"י לומד ש"למ"ד משתמשת בראש התיבה במקום של מובא בפירוש הב' לכאורה ה' יותר מתאים להביאו כבר בפירוש הא' ולמה רש"י מביאו דווקא בהב'?

ועוד יותר רש"י בשני פירושו מפרש רק התיבת "למ"י" "ולמ"י ולמה הוא צריך להעתיק גם כן התיבות (למי) "אתה", (ולמי) "אלה לפניך" לכאורה ללא צורך?

הת' מרדכי אוזן

ת ש ו ב ה

כו. אולי א"ל בדוחק שרש"י בד"ה למיאתה בא לשלול מה שיכולים ללמוד פ' בתרגום אונקלוס "למן את (בלמ"ד) - ולאן את - אזל, היינו ששואל למי אתה הולך ואיפה אתה הולך, שמלת "תלך" (אזל) מוסב גם על "למי אתה" וזה ששולל רש"י שפ' למי אתה אינו קשור עם ואנה תלך ופ' דמאן את (בדל"ת) של מי אתה, והכרחו יכול להיות שהוא ממלת אתה דאי כפ' אונקלוס ה' לו לומר למי ואנה תלך.

וממשך רש"י דא"כ קשה מהו ששואל למי אלה לפניך, הרי פשוט שהם של שלוחו (יעקב) ולכן מפרש רש"י ושולל פ' זה של מי הם (הכוונה להשולח) אלא כאן הכוונה של מי הם למי הם שלוחים ז.א. למי הם ראויים ועומדים לינתן אף שבגלוי עדיין הם של המשלח, וע"ז מביא הראיות ששייך לשון של ו"ל"י אף שבגלוי עדיין אינו ברשותו כמו "וכל אשר אתה רואה לי הוא" הכוונה שראוי להיות שלי וכן אפ"ל - הגם שזהו דוחק גדול - הראי' מהפסוק לה' הארץ ומלוואה אף שבגלוי הם של בני אדם - וכמ"ש והארץ נתן לבני אדם - ומ"מ בפנימית הם ראויים ועומדים להיות של ה' ודוחק. (והראי' לפ' של רש"י הוא מהמשך התירושים שהעבדים אמרו לעבדך ליעקב (על למי אתה) לאדני לעשו (ומי אלה לפניך).

א.פ.

כז. בפירוש רש"י ד"ה ואת אחד עשו ילדיו (לב, כג): ודינה יהכך היתה נתנה בתיבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשו עיניו ולכך נענש יעקב שמנעה מאחיו שמא תחזירנה למוטב ונפלה ביד שכס, עכ"ל.

כמה מפרשי רש"י מקשים כאן, שמנ"ל לרש"י שדינה היתה חסרה, דלמא אחד מהשבטים ה' חסר, ומתמצים בתירוץ שונים, ואולי ה' אפשר לתרץ שלפי פירוש רש"י אין זה קושיא. שהרי רש"י מפרש בפרשת נח בד"ה נפלגה (י, כה): ...ואם תאמר באמצע ימיו לא בא הכתוב לסתום אלא לפרש וכו' עכ"ל.

ואם כן, גם בעניננו, אם היינו אומרם שאחד מן השבטים ה' חסר ה' עדיין הענין סתים, שלא היינו יודעים מי הוא. ולכן אמרינן שכוונת הכתוב לאחד מיוצאי חלצי יעקב שמובדל משאר יוצאי חלציו. והיינו דינה, שהיתה מובדלת משאר השבטים בזה שה' בת ולא בן.

* * *

בנוגע למה שרש"י אומר: נתנה בתיבה ונעל בפניה, וכו',

יש "לחקור":

האיך היתה דעתה של דינה.

ולכאורה יש סברות לכאן ולכאן.

מצד אחד, לכאורה יש סברא לומר שלא רצה להנשא לעשו.

שלמה תרצה דינה בשידוך כזה, שהרי היא היתה בת שמונה שנים בערך. ועשו ה' יותר מתשעים שנה. ועוד למה תרצה להנשא לאיש רשע שרוצה להרוג את כל משפחתה.

אבל מצד השני, אולי יש ראיות לומר להיפוך:

(א) ענין בדומה לזה (נתינה לתיבה) פירש רש"י בפרשת לך לך (יב, יד) ד"ה ויהי כבוד אברם מצרימה: ...אלא למד שהטמין אותה בתיבה וכו', עכ"ל.

ולמה משנה רש"י כאן בפרשתינו ממה שפירש בפרשת לך לך.

ששם אומר: הטמין אותה בתיבה, וכאן: נתנה בתיבה.

כאן אומר: ונעל בפניה, משא"כ שם אינו אומר זה.

אם כל כוונת יעקב ה' שעשו לא יתן עיניו בדינה, למה ה' צריך לנעול את התיבה. ואם עשו ה' מתעקש לראות מה שיש תביה ה' המנעול מביעה לזה?

מה שיש בתיבה הי' המנעול מניעה לזה?

לכאורה מזה משמע שמה שנתנה יעקב דינה בתיבה הי' זה בע"כשל דינה, שהיא לא רצתה בזה, וכן מהלשון: "נתנה" ולא "הטמין", גם כן משמע שזה הי' שלא פכי רצונה של דינה,

וכן מהלשון: "שמנעה", שרש"י אומר, גם כן משמע קצת לכאורה שדינה רצה בזה ויעקב מנעה.

(ב) אם נאמרו שדינה לא רצתה להנשא לעשו, למה הונעבש יעקב על זה.

הרי רש"י פירש בפרשת חילי שרה (כד, נז) ד"ה ונשאלה את פיה: מכאן שאין משליך אשה אלא-מדעתה.

(ובכלל צריך להבין, הרי יש טעם פשוט למה נעבש יעקב.

והוא מפני שלא מנעה לדינה ולא עיכב לה כשיצאה לראות בבנות הארץ.

ועיין בפירש"י פרשת כי תצא (כב, כג) ד"ה וצאה איש בעיר. לפיכך שכב עמה פרצה קוראה לגנה הא אילו ישבה בביתה לא אירע לה.

(אבל אולי לפי ביאור כ"ק אד"ש בפירוש רש"י ד"ה ותצא דינה (לד, א) בשבת פ' וישב, תשמי'ו - שהיתה יציאה למעליותא, אין מקום לשאלה זו).

הרב וו. ראזענבלום

- תושב השכונה -

עד"ז (סעיף י"ב) שאל הת' מ.ע.

ה ע ר ת ה מ ע ר כ ת

כח. לכאורה מפשטות לשון רש"י שלא יתן בה עשוי עינינו משמע שחש רק שעשוי יתן עיניו בדינה ולא להיפוך.

וכל הדיוקים לכאורה יש ליישב בפשטות, שרה היתה אשה מבוגרת וידעה הסכנה אם יראה אותה המצרים, ולכן שכנע אותה אברהם בקלות שתטמן בתיבה משא"כ דינה היתה ילדה קטנה (כפי שכותב) ולא רצתה להיות ביבה בפשטות (ולא יועיל כל ההסברים אודות עשיו) ולכן הי' צריך לתת אותה בתיבה בע"כ ולנעול בפני' שלא תצא וזה פשוט!

והפלי' "מנעה" היא לא שמנעה מלהנשא לעשיו רק שמנעה

מלדבר עמו ולהוכיחו על דרכיו וכו', ע"כ.

כט. לב, כג, ד"ה ואת י"א ילדיו, פירש"י ודינה היכף היתה כו'.

ויש להקשות ע"ז:

(א) איך נוכל לומר שמפני שדינה היתה בתיבה לא נחשבה והרי סוכ"ס בתו היא, והרי העבירה (דומיא דכל נכסיו דאע"פ שהעבירן בתיבות וכדו' - נחשבו שהעבירן)?

ו"י"ל (עכ"פ בדוחק) שאכן כן הוא, שאין מחשבין את האדם א"כ הוא בגלוי ויש להביא רא"י ע"ז מאברהם ושרה בפ' לך לך. דהנה שם יג, יד) כתיב "ויהיה כבוא אברהם מצרימה צרימה" וברש"י שם הול"ל כבואם מצרימה, אלא מלמד שהכניסה בתיבה כו'.

ועוד: הרי שם מיד פתחו התיבה וראו אותה (כברש"י שם) ואעפ"כ נחשב שרק אברהם בא למצרים וא"כ כאן שלא פתחו התיבה בכלל (ועוד שהי' לה תיבות הרבה להתבולל ביניהן, והתם באברהם בודאי לא לקח כ"כ נכסים למצרים שהרי רק בא לשם לזמן קצר) בודאי תחשב רק כתיבה בין נכסיו, ונכללת ב"ויעבור את כל אשר לו", ודוחק כמובן.

התמימים: לוי יצחק יעקבסאן
אלכסנדר בראדסקי
תלמידים במתיבתא

ל. פרק ל"ב פסוק כ"ה ויאבק איש, מנחם פ"א ויתעפר איש מל' אבק שהינ מעלים עפר ברגליהם ע"י נענועים, (ופירשן רז"ל שהוא שרו של עשו) עכ"ל. וצ"ע א) למה מצטט רש"י המילה "איש", הרי הבן ה' למקרא קרא הפסוק, ויודע שיש איזה עסק "איש עמו" ורק המלה "ויאבק" חוסר פירוש אצלו, והוה ל"ו לרש"י לצטט רק "ויאבק" (ל' אבק כו'), ב) ואם כוונת רש"י לצייר הריב בין השר ויעקב (מאיזה טעם שיהי') הוה ל"ו לרש"י לצטט "ויאבק איש עמו" (ויתאים להמשך "מעלים, ברגליהם, נענועים" - לשון רבים).

(ואין לתרץ ממת שמביא רש"י ויתעפר איש, במ"מ עיקר הכוונת היא לפרש המילה "ויאבק" (שהוא "ויתעפר"); ואין הכי נמי - אם איש נוגע לויתעפר, טעמא בעי למה).

הת' מנחם שילינגרטן

- תות"ל 885 -

לא. בפסוק ב' פל"ג, את רחל ואת יוסף אחרונים מפרש רש"י אחרון אחרון חביב. ובפסוק לאחר נישגש יוסף ורחל וישתחוו, משהש רש"י וברחל ויוסף נישגש לפניהם אמר אמי יפת תואר שמא יתלה עיניו אותו השע אעמוד כנגדה ועכבנו מלהסתכל - לכאורה זה סותר א- מצד אחרון אחרון חביב אז למה יוסף הי' צריך ללכת לפני רחל שלא יסתכל בה עשו, ואם מצד הפחד שעשו הסתכל על רחל למה אומר רש"י לפני"ז אחרון חביב משמע שלא מצד הפחד?

הנ"ל

ה ע ר ת ה מ ע ר כ ת

לב. בחומשים שראיתי הנה פרש"י הנ"ל (לג, ב) הוא על "ואם לאה וילדיה אחרונים, ובפשטות מה שרחל ויוסף אחרונים זהו מצד יעקב וזה שיוסף נגש לפני רחל זהו מצד יוסף. ע"כ.

לג. בפירש"י ד"ה ויאמר למה זה (לג, טו): תעשה לי טובה זו שאיני צריך לה, עכ"ל.

וצריך להבין, למה מעתיק רש"י תיבת: "ויאמר" מן הכתוב.

ועיין ברש"י ד"ה מי לך כל המחנה (לג, ח), שקודם תיבות אלו שרש"י מעתיק מן הכתוב, נאמר: "ויאמר", ואין רש"י מעתיקו. והטעם מובן בפשטות והוא מפני שאין רש"י מפרש תיבה זו, ואין תיבה זו מכריח פירושו,

וכן על דרך זה בפסוק שלפני זה (ה) בד"ה מי אלה לך. אין רש"י מעתיק תיבת: "ויאמר" הנאמר בפסוק קודם תיבות אלו שמעתיק.

וכן על דרך זה בפסוק (י) בד"ה אל נא, אין רש"י מעתיק תיבת: "ויאמר" הנאמר בפסוק קודם תיבות אלו שמעתיק.

וכן על דרך זה בפסוק (יב) בד"ה נסעה, שקודם לזה נאמר תיבת: "ויאמר" ואין רש"י מעתיקו.

הרב וו, ראזענבלום

- תושב השכונה -

ת ש ו ב ת ה מ ע ר כ ת

לד. ואפ"ל בדנחק קצת שרש"י כאן, לא בא לפרש המלים

אלא המשך הפסוק דלכאורה הפסוק קשה מאוד, להבינו שכתב שיעקב אמר "למה זה אמצא חן בעיני אדוני!!" היתכן שיאמר דבר כזה לעשו לכך מפרש רש"י ומעתיק כל המלים (שהפסוק "חסורי מחסרא" והכי קאמר) ויאמר ומה זה (תעשה ל' וכו') אמצא חן וכו' (ולא תשלם וכו' 9 ומעתיק גם מלת "ויאמר" והנ וכו"ל שקשה איך יעקב יכול לאמר דברים כאלה. ע"כ.

לה. פרשתינו פרק ל"ד פסוק טו: נאות לכם. מפרש רש"י נתרצה לכם. לשון ויאתו (הכהנים ביהודע) (מלכים ב' יב).

וצריך להבין: מה שהביא רש"י ויאתו הכהנים שהוא במלכים, כשהי' יכול להביא הלשון "יאתו" מפרשתנו גופא, פ' לב פסוק כב: אך בנאת יאתו לנו וכו'?

ובפרט לפי הש"ח (והמזרחי) שכתבו, שההכרח לפרש לשון נתרצה ולא לשון נוי (או נוה ביכה) הוא מהפסוק אך בזאת ולא הפסוק ויאתו הכנים?

ועוד קשה: שמעתיק רש"י תיבת נאות לכם, ומפרש נתרצה לכם, במה מוסיף רש"י במילת לכם?

ואפשר י"ל (משום קושיית הא') שידון הא' להביא דוגמא על כל המקומות בפרשתינו, נאות לכם (ה טו) יאתו לנו (הב') נאותה להם (כג') ממלכים, ואינו דוקא על "נאות", רק שהביא פ"א לכולם. (אבל קשה לשונות רש"י, "לשון ויאתו" דהי' צ"ל כמו ויאתו. (כלשונות רש"י בכ"מ).

יוסף הכהן פרידמאן

ת ש ו ב ת ה מ ע ר כ ת

לו. בקשר לשאלה הא' אולי א"ל שלולי רש"י הייתי יכול לפרש "נאות" "יאתו" מל' אות שיתנו לנו אות וסימן שרוצים לשבת אתנו ביחד כי נתינת דינה לשכם היא אות וסימן שורצים לשבת עמם, ולכן א"א להביא ראי' מ"יאתו" אבל ממ"ש במלכים ויאתו ביחידע שם מוכרחים לפ' מל' נתרצה.

בקשר לשאלה הב' יש ליישב שרש"י שולל פלי' הראב"ע שפלי' "יאתו" בפסוק כב מל' "לך יאתה", ולפלי' קשה מדוע כתוב "לכם" הי' לו לכתוב כאן (פסוק טו) אך בזאת נאות לנו ומזה מכריח רש"י שפלי' נאות הוא לא מגזירת ואתה ורק הוי נתרצה. ולכן מעתיק רש"י עד מות לכם שזהו הוכחתו. ע"כ.

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' וישב

<u>נת' בהתוועדות</u>	<u>ד"ה</u>	<u>פרק ופסוק</u>
וישב תשכ"ה ¹	אלה תולדות יעקב.	לז, ב
מוצאי ש"פ וישב תשל"ט	אלה תולדות יעקב*	שם
וישב. מקץ. ט"ו טבת תשד"מ	אלה תולדות יעקב*	שם
וישב תשל"ד	למה אין רש"י מפרש מדוע סיפר יוסף את חלומותיו לאחיו אף שידע שנאתם אליו	לז, ה-ט
מקץ תשי"מ	כנ"ל	שם
וישב, נר ה' דחנוכה תשי"א ²	מאלמים אלומים	לז, ז
וישב. מקץ תשמ"א	למה אין רש"י מפרש מהו הדברים בטלים בחלום הא' דיוסף	לז, ט
וישב תשמ"א	למה אין רש"י מפרש מדוע לא הוזכר בחלומו הראשון ג"כ אביו ואמו	לז, י
וישב תשכ"ז ³	שמר את הדבר	לז, יא
(י"ט כסלו). מקץ תשי"מ ⁴	שמר את הדבר	שם
וישב תשל"ז ⁵	ויבוא שכמה	לז, יד
וישב תשמ"ג	וימצאהו איש	לז, טו
וישב תשל"ה	ונראה מה יהיו חלומותינו	לז, כ
וישב תשמ"ב	את כתנתו	לז, כג
וישב תשמ"ב	את כתונת הפסים	שם

וישב תשלי"ו	וישב ראובן	לז, כט
וישב. (ויגש) תשכ"ט ⁶	וכל בנותיו	לז, לה
וישב תשלי"ב ⁷	עולה תמנחה	לח, יג
וישב. (מקץ) תשלי"ג ⁸	חותמך ופתילך	לח, יח
(וישב). מקץ. וארא תשכ"ח ⁹	ותשרף	לח, כד
וישב. מקץ תשלי"א	אשר על ידו השני	לח, ל
וישב. מקץ. מוצאי זאת חנוכה תשמ"ו	אשר על ידו השני	שם
וישב מקץ תשלי"א	ויקרא שמו זרח	שם
מקץ תש"מ	ויוסף הורד	לט, א
וישב. מקץ תשמ"ה ¹⁰	כי ה' אתו	לט, ג
מוצאי ש"פ וישב תש"מ	ויהי יוסף יפה תואר	לט, ו
וישב. מקץ תשמ"א	ויהי יוסף יפה תואר	שם
מוצאי ש"פ וישב. נר ה' דחנוכה. ש"פ מקץ תש"מ.	אחר הדברים האלה.	מ, א
וישב תשמ"ג	וישכחהו	מ, כג

הרב יוסף יצחק שגלוב

- תושב השכונה -

ה ל ו ם

לז, יט כסלו - "אדמו"ר הזקן יצא לחירות ממאסרו הראשון" ויש להעיר ע"ד הרמז שמספר הגימט' של האותיות ביחד עם מנין האותיות הוא עולה בגימט' 145 כמנין מספר השנה (במספר קטן) שנכנסת לחופה משנת יט כסלו, תקנ"ט - יט כסלו, תשי"ג.

ויש להעיר ע"ד עוד ענין: יום יט כסלו הוא לערך יום ה"עז" לאחרי ראש השנה, ויש להעיר גם ע"ד מספר הפרקים בתניא (עד אגה"ת - ועד בכלל שנדפס בחי' אדה"ז בעלמא דין) הוא בסך הכל עז פרקים, ויש לקשר עם מ"ש במכתבי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ שתניא הוא אותיות "איתן" שבנשמה והיינו - כמבואר בדא"ח - התקפות ושהנשמה, והוא הוא ה"עז" שבנשמה.

כא כסלו - "מכאן זאל זיך אויסלערנען משניות בע"פ כל חד וחד לפום שעו"ד און געהן אין גאס און חזר'ן משניות דערמיט וועט מען זוכה זיין צו מקבל זיין פני המשיח.

"חסידים דארפן לערנען חסידות" - לכללות התוכן e להעיר משיעור תהלים דיום זה (קד, א-ב): הוד והדר לבשה, עוטה אור כשלמה גו' וראה רשימות הצ"צ על תהלים (שם - אות ז' (בסיומו)): והיינו הדר יסוד ששי ששה סדרי משנה. ו"עוטה אור כשלמה" נתבאר בדא"ח בכ"מ שענינו הוא פנימיל' התורה,

לכללות התוכן דפתגם זה יש להעיר גם מאגה"ק סכ"ג (שבתניא) המדובר ע"ד לימוד פנימיל' התורה והלכות (שהם הם המשניות).

כב כסלו - "מתקנות כ"ק אדמו"ר שליט"א: לאמר בכל בוקר אחר התפלה, תהלים -" ראה שיעור תהלים א"ם זה קאפיטל קז שתוכנו הוא ע"ד הארבעה שצריכים להודות וא' מהם הוא החבוש בבית האסורים ויצא, (והיינו המאורע די"ט כסלו).

ויש להעיר ע"ד חידודי: שכ"ב כסלו הוא ג' ימים לאחר יום יט כסלו (שהגאולה היתה בסיום היום) והרי הדין בברכת "הגומל" הוא שאין מברכים לאחר ג' ימים, וא"כ הרי ביום זה מודגשת ענין ברכת הגומל ביתר עז כו', אבל ראה לקו"ש ח"כ, ע' 69 הערה 13.

(מענין לענין באותו ענין: יש להעיר ע"ד הוראה כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ בשנת תרפ"ז בהנוגע אמירת תהלים ע"פ המבואר במהרש"א קידושין ל, א: דיער הוא חציין של אותיות דספרי תהלים לפי ושהוא נתייסד בתפלות לבטל כחו של עשו

דספרי תהלים לפי שהוא נתיסד בתפלות לבטל כחו של עשו
שהוא כח הטומאה של נחש הקדמוני . " והרי עשו ואדום חד
הוא וד"ל .

כד כסלו - "אז מען הויבט אן טראכטן וואו וועט מען
נעמען אויף שבת . . ווערט מרה שחורה דיק איז די עצה ,
לכו ברננה . . ." ויש להעיר ע"ד הקשר לשיעור תהלים דיום זה:
אמירת הלל .

הרב מיכאל אהרן זעליגסאן
- ר"מ בישיבה -

לזכות

הילדה מלכה תחי'

לאורך ימים ושנים טובות

נולדה ביום הש"ק פ' ויצא י"א כסלו ה'תשמ"ז

ולזכות אחי' ואחיותי'

חנה ובעלה הרה"ת ר' יוסף יצחק שיחיו

ברונשטיין

מיכאל יהודה; יוכבד; בריינדל; שרה רבקה; יוסף יצחק;

דינה מינצע; נחמה בלה; אברהם ישעיהו; שמואל אלישע;

רחל; שלמה; שיחיו

ולזכות הורי'

הרה"ת ר' מנחם יעקב וזוגתו מרת סלوه שיחיו

רליניץ

זקני'

מרת שיינדל שפירא תחי'

הרה"ג ר' מרדכי דוד וזוגתו בבלא ציפרא שיחיו

וויס